Fonden for Træer og Miljø 2011

Vilhelm Bissens statue af
Ludvig Holberg med sine to muser
i Sorø Akademis have.
Foto: Henni Steffensen

Tekst til omslag:
Forside: Skelby Allé ved Gunderslevholm. Alléen blev plantet i 1995 i samarbejde med Fonden ved slotgartner Visti Raae, landskabsarkitekt Lone van Deurs, godsejer Claus de Neergaard og den daværende kommune.

Bagside: Fra Gunderslevholm Gods, heste på engen ved Susåen.

Fotos: Henni Steffensen

Udgivet af Fonden for Træer og Miljø
Reg. nr. i Fondsregistret: 000233
Disposition / layout: Henni Steffensen
Grafisk opsætning: LeneSpies.dk
Tryk: Centraltrykkeriet Vordingborg A/S
ISSN 0900-9965

Indholdsfortegnelse

Repræsentantskabsmødet den 13. maj 2011 4

Tak til afgående formand for repræsentantskabet Erik Hoffmeyer..... 12

Ny formand for repræsentantskabet 14

Kærlighedsstien i Langebæk Præstegårds have 15

Årsmødets ekskursion til Gunderslevholm Gods
og Sorø Akademis have 16

Ved en skillevej? af Dansk Dendrologisk Forening 18

Udvalgte begivenheder i Fonden 1974-2011 20

Personer og organisationer, der står bag Fonden m.m. 22

Formandsskifte i Fonden
Fonden for Træer og Miljø stod i 2011 foran et formandsskifte til repræsentantskabet, idet tidligere nationalbankdirektør Erik Hoffmeyer efter 31 år på posten var på valg og ikke ønskede at fortsætte.

Ifølge Fondens fundats er det Dansk Dendrologisk Forening der indstiller den nye formand, og valget faldt på prodekan, professor Katherine Richardson Christensen, Biologisk institut ved Københavns Universitet.

Repræsentantskabsmøde 2011

Fredag den 13. maj 2011 på Gunderslevholm Gods

Dagsorden
1. **Velkomst**
2. **Valg af dirigent**
3. **Formandens beretning**
4. **Spørgsmål til beretningen**
5. **Regnskabet 2010**
6. **Spørgsmål til regnskabet**
7. **Valg til repræsentantskabet**
8. **Valg til forretningsudvalget**
9. **Eventuelt**

Repræsentantskabets formand, dr.polit. Erik Hoffmeyer bød velkommen til de ca. 50 deltagere, der var samlet i havestuen på Gunderslevholm. Formand for forretningsudvalget Tove Hyllested blev valgt som dirigent. Det blev konstateret at repræsentantskabet var lovligt indkaldt, og at man var beslutningsdygtige.

Til stede var:
Fra Dansk Dendrologisk Forening: Erik Hoffmeyer, Erik Dahl Kjær, Hans Erik Lund, Niels Juhl Bundgaard Jensen og Jette Dahl Møller
Fra Danmarks Naturfredningsforening: Nora Skjernaa Hansen
Fra Dansk Planteskoleejerforening: Torben Leisgaard Jensen
Fra Dansk Skovforening: Peter de Neergaard
Fra Danske Landskabsarkitekter: Lone van Deurs
Fra Det Danske Rosenselskab: Jens Riis
Fra Det Kgl. Danske Haveselskab: Jørn Bendtz Hansen
Fra Skovhistorisk Selskab: Peter de Neergaard
Fra Skov og Landskab, Københavns Universitet: Ole Rasmus Byrgesen
Og af enkeltmedlemmer: Tove Hyllested (tidl. C. Asby), Jørgen Holm, Niels Riegels og Peter Wagner

Afbud modtaget fra:
Fra Dansk Dendrologisk Forening: Anders Korsgaard Christensen
Fra Danske Anlægsgartnere: Leif Rasmussen
Fra Hedeselskabet: Christian Als
Fra Kommunale Park- og Naturforvaltere: Hans Ove Pedersen
Fra Slots- og Ejendomsstyrelsen: Niels Mellergaard

Hovedbygningen på Gunderslevholm Gods.
Foto: Henni Steffensen

Formandens beretning ved Erik Hoffmeyer

Jeg vil gerne rette en varm tak til godsejer Claus de Neergaard, der så venligt stiller havestuen her på Gunderslevholm til rådighed for afholdelse af repræsentantskabsmødet.

Claus de Neergaard vil efter mødet fortælle om den historiske bygning og interiøret, hvorefter der bliver lejlighed til at besigtige parken, der grænser op til Susåen og rummer en del spændende træer.

Min beretning falder i to dele – en om virksomheden i 2010 og en af mere principiel betydning.

Projekter i 2010
Finanskrisen har i 2010 sat sin begrænsning for vor økonomiske udfoldelse, fordi afkastet af vores formue blev mindre. De forskellige projekter, som forretningsudvalget har valgt at støtte med rådgivning og tildeling af planter i året er et bredt udsnit af fondens formål med at bevare eller nyskabe træplantninger, enkelttræer og buske, der er værdifulde miljømæssigt eller i botanisk, kulturhistorisk eller æstetisk henseende, som det fremgår af vores fundats § 2, og jeg har valgt at omtale følgende projekter.

Gravensten Børnehave i Allerød
I januar 2010 måtte man i Gravensten Børnehave i Allerød sige farvel til et ca. 50 år gammelt kastanietræ, der bredte sine grønne arme over legepladsen. Det gav skygge for solen, ly for regnen og masser af frugter til glæde for børnene, når de kreativt fremstillede kastaniedyr og kunstværker af de store tørrede blade. Det var et stort savn ikke at kunne følge årets gang med træet, få dets skygge og læ samt værn mod støjen fra gaden. De søgte derfor fonden om midler, og der er nu plantet et nyt kastanietræ.

Fra Ibsens Mose i Nørre Alslev
Tove Hyllested gennemgår beskæring og behov for nyplantning med arbejdsgruppen.
Fotos: Henni Steffensen

Ibsens Mose i Nørre Alslev

Ibsens Mose er en gammel mose, der ligger i den nordlige udkant af Nørre Alslev.

Under 1. verdenskrig blev der skåret tørv i mosen. I mellemkrigsårene blev den anvendt som losseplads, for igen under 2. verdenskrig at være leverandør af store mængder tørv.

Herefter henlå "lossepladsen" indtil 1951 i en sørgelig forfatning med samligningsplads for et uhyre antal rotter.

Men en gruppe beboere i byen fik stiftet et selskab, købt grunden og startet anlæggelse af den park med den dejlige mosesø, der ligger der nu.

Ibsens Mose fik tildelt 200 planter i forbindelse med Plant Danmark-dagen i 1994. Efter disse år var der nu behov for en gennemgang af beplantningen, og vi modtog en ansøgning om vejledning og støtte til beskæring af gamle træer og til nyplantning.

Plant Danmark-dagen var et projekt Fonden for Træer og Miljø arrangerede sammen med Tuborgfonden, hvor der i 1990 og igen i 1994 blev plantet ca. 60.000 træer og buske pr. år over hele landet.

Ibsens Mose bliver passet af 22 medlemmer, der frivilligt påtager sig dette arbejde uden kommunal støtte. Der afholdes hvert år Sankt Hans bål og parken benyttes flittigt af børnehaver og den lokale befolkning. Nævnes skal også, at skolebørn fra Nørre Alslev Skole har lavet og opsat 30 fuglekasser omkring søen.

Tove Hyllested besøgte parken og gennemgik den med en arbejdsgruppe. Der blev lavet en beskrivelse af beskæringen og behovet for nyplantning, som Fonden derefter støttede økonomisk med tildeling af planterne.

Skovrejsningsprojekt ved Oens Vandværk ved Horsens

Oens vandværk er beliggende i den sydlige del af Horsens Kommune. Vandværket leverer godt drikkevand til ca. 65 familier i landsbyen, og det er af det tidligere Vejle amt erklæret bevaringsværdigt.

Vandindvindingsområdet ligger dels under landsbyen men i vid udstrækning under en mark, der adskiller industriområde Syd ved Horsens og Oens by. Denne mark er på ca. 7 hektar og ejes af Horsens Kommune.

Skovrejsning på indvindingsområder er en af de bedste muligheder man har for at bevare drikkevandskvaliteten. På grund af dette og i lige så høj grad for at berige landsbymiljøet med et rekreativt område, ønskede Oens Vandværk at etablere en skov på marken.

Der er indgået en aftale med Horsens Kommune om, at arealet fritstilles til rådighed for skovrejsning.

Skovrejsningen tænkes udført så området bliver præget af forskellige skovtræer delt af stisystemer. Der etableres friareal med en sø, en frugtlund, en kælkebakke, bålsted med bænke og en skovlegeplads.

Landsbyens beboere er meget engageret i projektet og hjælper med pløjning af jorden, hjælp til plantning og etablering af legeplads, bålsteder, borde og bænke.

Fondens forretningsudvalg har stor sympati for projektet og støttede med kr. 15.000 til køb af planter.

Tornsbjerggård ved Hundslund

Tornsbjerggård ved Hundslund mellem Horsens og Odder er et levende og dynamisk bo- og arbejdsfællesskab for voksne udviklingshæmmede. Her er glæde og trivsel i højsædet. Meningsfulde og gennemskuelige arbejdsopgaver samt det, – at være en del af et fællesskab – bliver her en naturlig livsbekræftende proces.

Stedets værksteder giver mulighed for mange forskellige arbejdsprocesser og man ønskede at udvide aktiviteterne med etablering af en økologisk æbleplantage med 49 forskellige æblesorter, hvilket er med til at bevare diversiteten af æblesorter i Danmark og inspirerer andre til økologisk dyrkning af æbler. I den ansøgning vi modtog fra Tornsbjerggård, ytrede de håb om, at Fonden ville støtte initiativet og skabe grundlag for, at udviklingshæmmede kan være med til af skabe nye plantninger med træer, der har en både social og miljømæssig betydning.

Forretningsudvalget besluttede at støtte projektet med 10.000 kr. til køb af æbletræer.

Ældrecentret Kløverhuset i Tåstrup

Fonden modtog fra støtteforeningen til "Kløverhuset" i Taastrup en anmodning om at hjælpe foreningen i dens bestræbelser på at gøre plejehjemmets udearealer mere anvendelige og attraktive for beboerne.

Plejehjemmets friarealer var begrænset til ganske små opholdsterrasser ved de enkelte beboerlejligheder og en enkelt større terrasse ud for spisestuen.

Støtteforeningen havde netop opført en pavillon i plejehjemmets have og anlagt en flisesti hele vejen rundt om plejehjemmet.

Langs denne sti foreslog Fonden, at der blev plantet forskellige buske og små træer, som kunne være med til at give beboerne genkendelige sanseindtryk, også sanseindtryk som kan medvirke til at danne erindringsbilleder fra beboernes egne haver og oplevelser i naturen.

Fonden har tidligere erfaret, at netop sansehaver kan medvirke til at ældre, demente får oplevelser, der skaber erindringsbilleder, som giver beboerne en gladere hverdag.

Af projekter, der er påbegyndt i 2010 men endnu ikke fuldført, kan blandt andet nævnes Nationalmuseets ansøgning om udarbejdelse af en plejeplan til Liselund Park på Møn.

Gerlevparken

Det er i flere år, jeg i beretning om årets arbejde i Fonden for Træer og Miljø har fortalt om Gerlevparken, som uden sammenligning er Fondens største projekt og ikke mindst det økonomisk mest tyngende.

Til mange af vore projekter er det muligt at søge – og få – midler fra andre fonde og legater, men til driften – vedligeholdelsen – af Gerlevparken er det ikke muligt at få støtte.

Vi er derfor taknemmelige for, at Frederikssund Kommune støtter os med den halve udgift til de to rosenhavers vedligeholdelse, men vedligeholdelsen af Den Danske Træsamling og de øvrige arealer i Gerlevparken må Fonden søge at klare ved egne midler.

Det bliver mere og mere vanskeligt for Fonden at skaffe de nødvendige midler hertil. Forretningsudvalget er inde i meget alvorlige overvejelser om, hvorledes Gerlevparken i fremtiden skal kunne vedligeholdes, så vi fortsat kan være bekendt at lade publikum komme i parken.

Det bliver en stor opgave det kommende år for Fonden at finde en holdbar løsning til Gerlevparkens forsatte beståen.

Tak

De omtalte plantningsprojekter vi har støttet i år, har vi kun kunnet gennemføre takket være bidrag vi har modtaget fra støttekredsen og fra fonde og legater.

Jeg vil hermed rette en tak til alle, der på den måde har bidraget til vort arbejde.

Jeg vil også rette en tak til anlægsgartnermester Jens Cramer Kristensen, der står for vedligeholdelse af Gerlevparken, samt til Willy Jørgensen og hans søn Jens Jørgensen, der som naboer holder opsyn med parken, og især holder øje med kvæget, som bidrager til vedligeholdelsen ved afgræsning i de indhegnede områder. I denne sommer har vi igen fornøjelsen af at have de små dexter-køer i parken.

Tak til forretningsudvalget der i året har bestået af Tove Hyllested, Jette Dahl Møller, Lone van Deurs, Erik Dahl Kjær og Niels Mellergaard. Tak for et godt samarbejde og for den store indsats, I yder for Fonden, med den saglige gennemgang af de ansøgninger og henvendelser vi modtager.

Tak til Lene Spies for hjælpen ved fremstilling af Fondens årsskrift, og til sekretær Henni Steffensen.

Den anden del af min beretning

Den anden del af min beretning har sin baggrund i, at jeg for nogen tid siden besluttede at fratræde som formand for repræsentantskabet efter de mange år siden 1979.

Jeg efterfulgte Helga Pedersen som blev formand ved stiftelsen i 1974.

Syrach Larsen, som var en af drivkræfterne bag oprettelsen af Fonden, var af den opfattelse, at man trængte til en paraplyorganisation for at slå til lyd for, at man skulle lægge mere vægt på natur og miljø.

De første projekter var da også de ørkesløse stationsbyer uden et vejtræ i gaden og den hensynsløse anvendelse af salt om vinteren.

Det viste sig hurtigt, at man havde ramt et problem, der var stor lydhørhed overfor.

Fonden deltog i en række initiativer, som nød godt af den grønne bølge, som blev stærkere og stærkere – ikke blot i Danmark.

Plant et træ – kampagnen fra 1983 og Plant Danmark – Dagen i nogle år fra 1990 var absolut populære.

Alléerne har været et andet hovedpunkt. Det startede med kampen om genetablering af Ledreborg Allé i 1975, der efter store vanskeligheder kunne indvies i 1992 – det tog 17 år.

Senere er det gået hurtigere – nok også hjulpet af elmesygen – og der er nu en lang række alléer, der forskønner landskabet. Jeg tænker ofte på en af de smukkeste – Maglemer Alléen ved Knuthenborg.

Sansehaver for svækkede børn eller voksne er også et væsentligt område.

I de senere år er der opstået mere interesse for udviklingen af de små bysamfund, hvor miljøforbedringer kan gøre dem attraktive i forhold til de større byer.

Jeg standser her, selvom jeg kunne fortsætte med mange enkeltsager – Egtvedpigen, Geels Bakke, Grønnegården osv. – osv.

Det har været en dejlig oplevelse at mærke glæden over de forbedringer, der gennemføres.

Dansk Dendrologisk Forening udpeger ifølge vor fundats formanden for repræsentantskabet, og de har valgt professor Katherine Richardson Christensen som min efterfølger.

Jeg ønsker hende tillykke og håber, at hun vil få samme rige erfaringer, som jeg har haft.

Regnskabet 2010

Regnskabet blev gennemgået at Henni Steffensen. Årsrapporten 2010 er udsendt til repræsentantskabets medlemmer inden mødet.

Afkastet af den bundne kapital bærer stadig præg af den internationale finanskrise. Afkastet er i forhold til 2009 yderligere faldet med ca. 100.000 kr. til 265.000 kr. og til cirka en trediedel af afkastet i 2008.

Regnskabet udviser et underskud på 64.178 kr. og egenkapital på 8.403.067 kr.

Vi har støttet projekter, som beskrevet i formandens beretning, med 34.412 kr. Regnskabet er revideret af Revisionsfirmaet A. Rolf Larsen, statsautoriserede revisorer A/S.

Sensommerstemning i rosenhaven i Gerlevparken.
Foto: Henni Steffensen

Rundvisning i Akademihaven i Sorø
Foto: Henni Steffensen

Konklusionen af revisorpåtegningen er: ”Det er vor opfattelse, at årsregnskabet giver et retvisende billede af Fondens aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 31. december 2010 samt at resultatet af Fondens aktiviteter for regnskabsåret 1. januar til 31. december 2010 er i overensstemmelse med årsregnskabet.”

Valg til repræsentantskabet

Medlemmerne til repræsentantskabet vælges af de respektive foreninger og organisationer, der står bag fonden. Valgperioden er 4 år, og to af de 21 medlemmer er på valg.

Repræsentantskabets nuværende formand Erik Hoffmeyer ønsker efter 31 år på posten ikke at modtage genvalg.

Dansk Dendrologisk Forening udpejer ifølge fundatsen formanden og har meddelt, at ny formand er prodekan, professor Katherine Richardson Christensen, Det Naturvidenskabelige Fakultet ved Københavns Universitet. Katherine Richardson Christensen kunne ikke være tilstede ved mødet. Se omtale af den nye formand side 14.

Hedeselskabets repræsentant Christian Als er på valg og modtager genvalg.

Valg til forretningsudvalget

Ifølge fundatsen vælges forretningsudvalget af repræsentantskabets midte for et år ad gangen med mulighed for genvalg. Udvalget kan bestå af 3 til 6 medlemmer.

Forretningsudvalget består i dag af:
Tove Hyllested, formand
Jette Dahl Møller
Lone van Deurs
Erik Dahl Kjær
Niels Mellergaard

Tove Hyllested ønsker at udtræde af forretningeudvalget. De øvrige medlemmer modtager genvalg.

Herefter blev ordet givet til Tove Hyllested.

Parken ved Gunderslevholm
med mange sjældne træer.
Foto: Henni Steffensen

Tove Hyllesteds tale

Jeg begyndte i repræsentantskabet i 1982 og i forretningsudvalget 1985 og i 1990 blev jeg dets formand.

I de næsten 30 år jeg har været optaget af arbejdet i Fonden har jeg altid følt en umådelig taknemmelighed for at få lov til at beskæftige mig med det, jeg havde allermest lyst til, nemlig at arbejde for et smukkere landskab og bedre plantning. I arbejdet har jeg mødt fantastisk engagerede mennesker landet over og det har altid været en berigelse at rådgive og pege på løsninger til plantning.

Arbejdet i Forretningsudvalget og med de skiftende sekretariatsledere – ikke mindst i samarbejdet med Henni Steffensen – har også altid været positivt og en rigdom for mig.

Også forretningsudvalgets forskellige medlemmer har det været en fornøjelse og en berigelse at arbejde sammen med. I skal alle have tak for mange gode år i samarbejdet om Fondens virke.

Desuagtet ønsker jeg at trække mig fra arbejdet i forretningsudvalget og jeg finder, at tidspunktet, hvor repræsentantskabets formand Erik Hoffmeyer trækker sig, er det rette tidspunkt for mig at sige tak for de mange gode oplevelser og udfordringer, som arbejdet i forretningsudvalget har givet mig.

Kære Erik Hoffmeyer

Tove Hyllesteds (tidl. C. Asby) tale til den afgående formand for repræsentantskabet
Foto: Lene Spies

Den 20. april 1979 accepterede du at efterfølge Fondens første formand, højesteretsdommer, tidligere justitsminister Helga Pedersen.

I de mange år siden – 32 år – har du taget dig tid til at deltage i hvert eneste forretningsudvalgsmøde, jeg tror kun du forsømte da Kronebanken i sin tid (1983) krakkede.

Du har hørt på mange flyvske tanker og ideer, som skiftende medlemmer af forretningsudvalget har kastet på bordet. På din stille, rolige og beherskede måde har du formået at holde os på sporet, du har sørget for at vi aldrig tabte det egentlige mål af syne.

I løbet af dine mange år i Fonden for Træer og Miljø er opnået utrolig meget positivt for Fonden, men så sandelig også gevinster, som hele Danmark i dag kan glæde sig over. Lad mig blot nævne nogle af de større sager.

Lige efter at du tiltrådte fik vi overdraget Gerlevparken og Saltforsøgene ved Jens Dragsted blev iværksat. Det resulterede i en rapport, som alle kommuner fik tilsendt, en rapport som har bidraget til, at der i dag anvendes mindre salt til glatførebekæmpelse.

Flere forskellige initiativer til en landsdækkende kampagne for at få plantet flere træer i Danmark var ved at køre af sporet indtil du af miljøministeren blev bedt om at samle de forskellige opfattelser i ét fælles projekt. Det klarede du på ganske få møder og Plant et Træ kampagnen var født. Du var den naturlige formand for den selvstændige styrelse der bragte Plant et Træ-kampagnen vel i mål. Blot i løbet af kampagnens 2 første år (1983 og 84) blev der landet over plantet 1¼ million træer.

Alléer har siden Fondens begyndelse haft vores bevågenhed. Fornyelsen af Ledreborg alléen kæmpede Fonden med i 17 år før det lykkedes at samle myndigheder og ejere om et fælles projekt til genskabelsen af Danmarks længste – 7 kilometer lange – allé.

Efter elmesygens hærgen har Fonden støttet plantningen af alléer, hvor ejerne har bidraget med stor arbejdskraft og entusiasme. Den næsten 1½ km lange Maglemer Allé ved Knuthenborg blev i 1998 igangsætteren for renoveringen af adskillige alléer landet over. Alléer der i dag er med til at gøre Danmark smukkere.

I Gerlevparken er i din tid etableret med 2 landskendte rosenhaver og Den Danske Træsamling, som i dag er så tilvokset at det er blevet den træsamling, som var tænkt. Den gamle park er blevet renoveret og nyplantninger har fundet sted.

I Vendsyssel er både Øster Mølle Sø, Klokkerholm Møllesø og søen ved Clausholm blevet etableret og arealerne omkring dem er tilplantet.

Sansehaver er et andet af Fondens interesseområder og adskillige af denne specielle type have har Fondens været med til at etablere, den største og mest interessante er vel blindehaven ved Pindstrup Centeret i Djursland, men de mindre sansehaver ved plejehjem er ligeledes meget væsentlige for beboerne.

I samarbejde med Tuborgs grønne træfond arrangerede Fonden Plant Danmark dagen i 1990, hvor der landet over blev plantet 60.000 træer. Tuborgfondet fandt at det var så stor en succes at man bad os om at gentage Plant Danmark dagen, så i 1994 blev yderligere 60.000 træer plantet på lige godt 300 lokaliteter landet over.

Fonden har imødekommet ansøgninger fra landsbyers borgerforeninger om plantning af træer til bedring af landsbymiljøet – og vi har på den måde måske også bidraget til et bedre sammenhold i landsbyerne.

Da du i 2004 havde været formand for Fondens repræsentantskab i 25 år frabad du dig enhver form for hyldest og festivitas. Dengang imødekom vi dit ønske. Da du havde været formand i 30 år tolererede du akkurat en kort omtale i vores årsskrift.

Da Fondens første formand Helga Pedersen holdt op som formand blev der plantet en eg til hendes ære i anlægget ved Øster Møllesø i Dronninglund Kommune. Nu da du holder op håber jeg du vil medvirke til at vi finder det helt rigtige sted, så vi til efteråret kan plante en eg til din ære. Måske kan det blive et sted i Gerlevparken måske et andet sted i Hornsherred – eller et andet smukt sted i Danmark.

Det beder vi dig accepterer, så træet kan minde os alle om – og være Fondens symbolske tak for dit aldrig svigtende engagement for Fondens arbejde.

Ny formand for repræsentantskabet

Katherine Richardson Christensen

Prodekan, professor ved Biologisk Institut, Københavns Universitet

Repræsentant for Dansk Dendrologisk Forening

Katherine Richardson Christensen er amerikaner, men har boet i Danmark i 29 år. Hun er professor i havbiologi og leder af Sustainability Science Center på Københavns Universitet.
Hendes forskning handler om jordens kulstofcyklus og hvordan klimaforandringer påvirker biologiske processer i havet, og derved havets evne til at optage CO2 fra atmosfæren.

Hun arbejder i Center for Macroecology, Evolution and Climate (www.macroecology.ku.dk), og er demed i daglig kontakt med forskere, der beskæftiger sig med "træer og miljø", herunder skovens betydning for biodiversitet. Hun har et dybtgående kendskab til den globale kulstofcyklus og en dyb respekt for betydningen af planter for regulering af jordens miljø.

Ud over at være med i en række internationale komiteer med relation til miljø og klima var Katherine formand for regeringens klimakommission og for det videnskabelige udvalg, der arrangerede en international klimaforskerkonference i København i marts 2009.

Desuden ledede hun et af de største projekter på den Galathea-ekspeditionen i 2006-7. Hun har publiceret en række videnskabelige publikationer og bøger, og er hovedforfatter af bogen Climate Change: Global Risks, Challenges and Decisions (2011, Cambridge University Press). Hun er gift med Statsskovrider Jens Bjerregaard Christensen og bor i Grib Skov. Parret har to voksne sønner.

Kærlighedsstien

Tekst og fotos: Henni Steffensen

I Præstegårdshaven i Langebæk på Sydsjælland står der en samling af 24 store bøgetræer, der som billedet viser, danner rammen om en sti.

Man mener, træerne er plantet i 1884 og at stien benævnes "kærlighedsstien" ses tydeligt af alle de hjerter, initialer, datoer m.m. der har været skåret i barken. Tydeligt tegn på at det har været tilflugtsted for unge forelskede par fra en tid, hvor der stadig var unge mennesker, der havde deres daglige virke i præstegården og de omkringliggende gårde i landsbyen.

Ekskursion

Tekst og fotos: Henni Steffensen

Efter repræsentantskabsmødet fortalte godsejer Claus de Neergaard om Gunderslevholm Gods og deltagerne gik en tur i den store park.

Der har siden middelalderen været bebyggelse på Gunderslevholm. Den første kendte ejer var landsdommer Johannes Mogensen Grubbe, der købte ejendommen i 1333. Under en strid med Valdemar Atterdag i 1345 blev borgen indtaget og ødelagt. Den nuværende hovedbygning er opført i barokstil. Den ydre del fik et nyklassicistisk præg ved en ombygning i 1787. Indvendig er bygningen præget af barokken med regelret rumfordelling.

Parken er anlagt på en skråning, som går direkte ned mod Susåen. Og byder på mange spændende træer.

Allé ved Gunderslevholm.

Ekskursionen gik videre til Sorø Akademi, hvor skovfoged Anders Grube fortalte og guidede os gennem parken.

Sorø Akademi

ligger lige ned til Sorø Sø i den pragtfulde 12 hektar store akademihave, der er fra omkring år 1300, og dengang fremstod som en af Europas største klosterhaver.

I 1750 ændres havens stilart til fransk barok med allékomplekser og sirligt formede parterrebede. Fra den tid er kun alléerne bevarede.

Akademihaven fremtræder i dag som engelsk landskabshave med grønne plæner, busketter og fritstående træer, bl.a. fine eksemplarer af tempeltræ, hjertetræ, hængeask og tulipantræ.

Sorø Kirke

Redaktør ph.d. Thomas Bertelsen fra Nationalmuseet gav en rundvisning i Sorø Klosterkirke, og på kirkeloftet fortalte han om tagkonstruktionen og det dendrologiske arbejde, som han er ansvarlig for.

Kirken er en af de største middelalderkirker i Danmark. Den er bygget i sidste del af 1100-tallet, og er et af de første teglstensbyggerier herhjemme. Kirken var en del af Mariaklostret i Sorø, som Cistercienserne opførte, tilskyndet og støttet af biskop Absalon og den øvrige Hvideslægt.

Det var også Absalon, der satte Saxo i gang med at skrive "Danmarks Krønike". Det fortælles, at han skrev den i portbygningen til Sorø Kloster. Den blev skrevet på latin, og både Absalon og Saxo regnede med, "at krøniken ville blive kendt i Europa og sprede danernes ry herligt ud over verden."

Sorø Akademis hovedbygning.

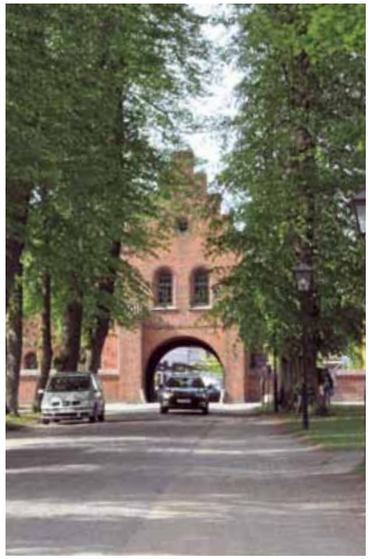

Portbygning og kildebrønd ved Sorø Akademi.

Ved en skillevej?

Er der behov for et nyt program i et nyt årtusind?

Fonden for Træer og Miljø stod i 2011 foran et formandsskifte. Dansk Dendrologisk Forenings bestyrelse indstiller formanden, og i den forbindelse ønskede bestyrelsen at præcisere Fondens arbejde. Det resulterede i følgende skrivelse.

Med snart 40 år bag sig kan Fonden se tilbage på en perlerække af resultater, der især har manifesteret sig i form af støtte til botaniske samlinger af vedplanter, alléer, have- og parkanlæg samt plejeplaner, men også mere folkelige kampagner som 'Plant et træ' og 'Plant Danmark Dagen'.

Fondens varemærke 'Træer og Miljø' og formålsparagraf rækker imidlertid videre end det: 'Fondens formål er gennem oplysning, forskning eller på anden måde at støtte bestræbelser for inden for landets grænser at bevare eller nyskabe træplantninger, enkelttræer og buske, der er værdifulde miljømæssigt eller i botanisk, kulturhistorisk eller æstetisk henseende.'

Man kan sige, at det miljømæssige aspekt i Fondens formålsparagraf har været underspillet og at man primært har arbejdet med de botaniske, kulturhistoriske og æstetiske elementer.

I et historisk perspektiv har træer imidlertid igennem mere end 200 år spillet en afgørende rolle for udformningen og vedligeholdelsen af det danske landskab, herunder den produktive del. Hvor 'miljø' i lange perioder især er kommet til udtryk i det 'nære', er der i disse år en meget markant bevægelse i retning af en mere 'global' opfattelse af behovene for at forbedre vort miljø. Der er en – næsten alment – accepteret erkendelse af betydningen af træer for jordklodens fortsatte evne til at understøtte menneskets velfærd. Det er et tema, som også i stigende grad gør sig gældende i Danmark.

Klimaforandringer, energiforsyning, jordbrug og biologisk mangfoldighed – i alle disse forhold spiller træer og plantesamfund domineret af træer en meget væsentlig rolle. Skal Fonden for Træer og Miljø opfylde sin formålsparagraf, må man i det nye årtusind fokusere væsentligt mere på disse forhold.

Trods den almene erkendelse af træernes betydning er der sket en paradoksal nedprioritering af det grundlæggende arbejde med forståelsen og anvendelsen heraf. Det gælder på de højere forsknings- og undervisningsinstitutioner og i den offentlige forvaltning.

Som en følge af Rio-konventionen og efterfølgende opstramninger i mange af Verdens lande er det i løbet af de seneste årtier blevet stadigt vanskeligere at få tilladelse til at samle og udføre planter til videnskabelige studier og dyrkning uden for deres naturlige udbredelsesområder. Derfor er de eksotiske træer og buske, der tidligere er indsamlet i naturen og stadig dyrkes i danske arboreter og botaniske haver, en uvurderlig genetisk ressource for både teoretikeren (forstfolk, botanikere, osv.) og praktikeren (planteskoler, etc.).

Fonden for Træer og Miljø bør derfor i langt højere grad end i dag aktivt støtte bevarelsen af vedplantesamlinger (som f.eks. Forstbotanisk Have og Hesede planteskole) – herunder behørig skiltning, databaseregistrering og opformering.

Der tales om biomasse som en væsentlig del af løsningen på vore energi- og klimaproblemer. Men de løsningsforslag, som omfatter vedplanter, begrænser sig til relativt få forslag om øget brug af f.eks. pil og poppel understøttet af bioteknologisk forskning.

I naturbevaring er der markant fokus på biologisk mangfoldighed, herunder den optimisme, som knytter sig til den hastige udvikling af kendskabet til mange plantearters genom.

Udforskningen og anvendelsen af bioteknologi og genetik er naturligvis vigtig. Paradokset består i at man parallelt hermed enten helt nedlægger eller kraftigt nedprioriterer basale discipliner som botanik, herunder ikke mindst dendrologi, og formering og dyrkning, samt vedligeholdelse af bestående plantesamlinger.

Selv om man i en dansk sfære måske vil kunne mene, at de basale discipliner er relativt velbeskrevne, er der i globalt perspektiv en stor mangel på kendskab hertil. Basalt set ved vi kun lidt om de ca. 60.000 træ- og buskarter, som kloden huser. Uden et velfunderet kendskab til diversiteten, har den bioteknologiske revolution et begrænset perspektiv, ja måske endda risiko for at ende i blindgyder.

Hvordan skal man kunne arbejde med den biologiske mangfoldighed, hvis man ikke kender dens anatomi? I dansk sammenhæng er det i særlig grad det kompetencetab indenfor de basale discipliner, der aktuelt finder sted, som udgør en risiko for, at man ikke vil kunne arbejde med praktisk omsætning af vedplanternes diversitet, hvad enten det handler om deres bevaring, deres anvendelse under nye klimaforhold, eller om nye krav til deres anvendelse for at beskytte vort miljø. Kompetencetabet kan fortsat imødegås, men sker det ikke relativt hurtigt, er der en alvorlig risiko for, at det bliver uafvendeligt.

Det gælder ikke alene på det professionelle niveau. Det er også vigtigt, at der er nogen, som kan være medvirkende til at højne befolkningens generelle bevidsthed om betydningen af træer på kloden dels i globalt dels i lokalt perspektiv. Træer i landskabet, træer i haven, træer i litteraturen, træer i historien, træer i medicinen, træer i energiforsyningen, træer i … alt sammen temaer, som kan tages op under en bred formålsparagraf både for Dendrologisk Forening og Fonden.

Det er naturligt om Fonden for Træer og Miljø i en ny periode tager disse udfordringer op. Fonden kan naturligvis ikke løse disse opgaver alene. Det kræver betydeligt flere ressourcer end Fonden i sig selv råder over.

Det handler derfor om, at Fonden engagerer sig aktivt i at etablere stærke partnerskaber med de institutioner, som fortsat huser kompetence, med de aktører som bruger vedplanter i det danske landskab, og ikke mindst med de større fonde, som vil kunne bakke yderligere op om arbejdet.

Fonden for Træer og Miljø søger derfor en formand, som vil kunne bistå hermed og tegne Fonden udadtil med en større ambition om træer og miljø.

Dansk Dendrologisk Forening / marts 2011.

Udvalgte begivenheder 1974-2011

1974
- Fonden for Træer og Miljø stiftet
- Højesteretsdommer Helga Pedersen er formand for repræsentantskabet

1975
- Fonden repræsenteret i to udvalg under Ministeriet for Offentlige Arbejder, dels om vejsaltning og dels om beplantning langs offentlige veje
- Fondens kamp for genetablering af Ledreborg Allé påbegyndt. Morten Klint/Lone van Deurs udarbejdede projekt

1976
- Grønne Planer, Dansk Byplanlaboratoriums skriftserie. Beplantningsplaner for tre byer: Bramming, Ringe og Helsinge
- Beskæring af lindealléerne ved Dronninglund Slot

1977
- Fonden projekterer retableringen af Øster Mølle Sø i Dronninglund Kommune
- Fonden medarrangør af beskærings- og beplantningskurser på Vilvorde

1978
- Fonden støtter praktisk og økonomisk Claus Berings film: Træer og Miljø

1979
- Gerlevparken overtages af Fonden
- Nationalbankdirektør Erik Hoffmeyer ny formand for repræsentantskabet
- Hendes Majestæt Dronning Ingrid bliver Fondens protektor

1980
- Midterrabat på Geels Bakke ved Holte beplantes med egetræer
- Beplantningsplan og planter til den retablerede Klokkerholm Møllesø

1981
- Forsøg med vejsalts indvirkning på 4 vejtræarter påbegyndt i Gerlevparken ved lic.agro. Jens Dragsted
- Beplantning af 1200 egetræer ved Egtvedpigens fundsted

1982
- Bevarende beskæring af lindealléerne ved Rosenholm Slot
- Beplantning i Pistolstræde i København
- 3 ægte børn af Kongeegen plantet ved Øster Mølle sø i Dronninglund til ære for Fondens protektor Hendes Majestæt Dronning Ingrid, for Fondens første formand for repræsentantskabet, højesteretsdommer Helga Pedersen og for en af initiativtagerne til Fonden, arboretforstander, dr.agro. Carl Syrach Larsen

1983
- Plant et træ – kampagnen påbegyndes og i løbet af tre år plantes 1,25 mio. træer over hele landet
- Fonden skænker vej- og allétræer til Broager Kommune

1984
- Etableringen af Den Danske Træsamling i Gerlevparken påbegyndt

1985
- Valdemar Petersens samling af historiske roser etableret i Gerlevparken
- Simon Spies Alléen plantet i Vestskoven ved Herstedøster
- Plantning af marineege i Nyboder i København

1986
- Efter 11 års kamp påbegyndes retablering af Ledreborg Allé

1987
- Samlingen af Poulsens roser etableret i Gerlevparken
- Støttet Tønder forskønnelsesudvalg med 50 egetræer til allé

1988
- 300 siders rapport ved lic.agro Jens Dragsted vedr. resultatet af saltforsøget udsendes til samtlige kommuner og amter i Danmark
- Sansehave ved institutionen Birkebakken i Brabrand – projekt og beplantning

1989
- Rådgivning i forbindelse med etablering af Bangsbo Botaniske Have
- Projekt til sø og beplantning ved Clausholm i Klokkerholm/Hjallerup

1990
- Plant Danmark-Dagen. Over 60.000 træer – plantet overalt i Danmark
- Blindehave skænket til Pindstrup-centret på Djursland

1991
- 6 store lind til Kunstindustrimuseets Grønnegård
- Rådgivning i forbindelse med vedligeholdelse af Skærvad Hovedgaard

1992
- Asketræer til institutioner i forb. med Hjørrings 750 års købstadsjubilæum
- Efter 17 år bliver den genplantede 7 km lange Ledreborg Allé indviet

1993
- Beplantning til Byfolden i Køng, Glamsbjerg Kommune

1994
- Plant Danmark Dagen. Ca. 60.000 løvtræer plantet overalt i Danmark
- Skænket 75 store lindetræer til retablering af allé ved Lerchenborg Gods

1995
- Åstrup Kloster ved Tølløse, genskabelse af park og anlæg af rhododendronbed

1996
- Rådgivning og naturgenopretning til Nørre Wosborg ved Ringkøbing

1997
- Beplantning til sansehave ved Aalborgskolens institution for døvblinde

1998
- Projekt og beplantning til have for senil demente i Vejlby Lokalcenter, Århus
- Rådgivning og egetræer til retablering af Maglemer Alléen ved Knuthenborg

1999
- Fonden for Træer og Miljø bliver 25 år

2000
- Rådgivning og træer til alléer ved 5 godser på Lolland
- Sansehave ved Skodsborg Observations- og Behandlingshjem

2001
- Spejdercenter: Kredshuset Høwringen ved Højer
- Bytræarboretet ved Landbohøjskolens Forskningscenter i Hørsholm

2002
- Alléer ved Holgershaab ved Nørre Alslev, ved Marienlyst ved Vordingborg, Nybøllegaard ved Stege og ved Sandholt på Fyn
- Søren Ødums plantninger i Grønland

2003
- Planer og beplantning til sansehave ved Rønnehuset i Nykøbing Falster
- Håstrup Bylaug, 100 rødtjørne plantet som alléer ved indfaldsvejene til byen

2004
- Allé ved Rynkebygaard på Fyn og allé ved Sekkelundgård ved Christiansfeldt
- 52 ege til vejtræer ved Eliselund ved Tranekær

2005
- Allébeplantning gennem landsbyen Fredsted
- Udplantning af vejtræer i Eberts Villaby på Amager
- Ejerlauget Manstrup Gadekær ved Fjerritslev – forslag og beplantning

2006
- Rådgivning og planter til aktivitets- og legeplads i Vindum ved Rødkjærsbro
- Lindeallé ved Vesterbygaard, Jerslev på Sjælland

2007
- Alléplantning ved Aagaard Gods i Vestsjælland
- Plantninger ved landsbyerne Døstrup ved Hobro og Ndr. Skringstrup ved Skals

2008
- Korinth Bypark på Fyn og Byhave i Nordby på Samsø
- Allé ved Avnbølgaard i Sønderjylland

2009
- Udarbejdelse af plejeplan til Grønnegården ved Kunstindustrimuseet
- Lindetræer til vejstrækning ved Selleberg Gods på Fyn

2010
- Tre indfaldsveje til Kerteminde tilplantet med 30 fyldtblomstret fuglekirsebær
- Støtte til Lindknud Lokalråd etablering af oplevelsesskov, bestående af Nordens træsorter

2011
- Lindknud Lokalråd ved Brørup, 4,5 ha tilplantet med træer og buske, der repræsenterer Norden
- Kirsebærfestival i Kerteminde med 30 fyldtblomstrede fuglekirsebær

Fondens Støttekreds

Fonden for Træer og Miljø er af Skat godkendt som berettiget til i henhold til Ligningslovens § 8A at modtage gaver med den virkning, at giveren kan frætrække disse ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst inden for de i loven fastsatte grænser – d.v.s. det samlede gavebeløb til den enkelte forening skal udgøre mindst 500 kr. i løbet af indkomståret, og af giverens samlede gavebeløb kan den del fradrages, der overstiger 500 kr.

I året 2007 modtog vi en kontant-arv på 260.000 kr. Hvis man ønsker at støtte Fondens arbejde, kan man ved testamente bestemme, at Fonden skal indgå som hel eller delvis arving.

Støttekredsmedlem

Som medlem af støttekredsen modtager man Fondens Årsskrift og bliver indbudt til at overvære det årlige repræsentantskabsmøde. Kontingentet er årligt 150 kr. for private og 300 kr. for virksomheder, institutioner m.m.

Yderligere oplysninger om fondens arbejde, medlemskab af støttekredsen m.m. kan fås i Fondens Sekretariat og på www.fondenfortraeerogmiljoe.dk.

Fra Gunderslevholm Park
Yndefuldt landskab ved Susåen
Foto: Henni Steffensen

Den Grønne pris er tildelt følgende:

Arkitekt Hakon Stephensen, 1976 • Forfatter Ole Vinding, 1976 • Fhv. borgmester Christian Hansen, Gerå, 1978 • Civilingeniør Georg Christiansen, 1979 • Professor C.Th. Sørensen, 1979 • Klokkerholm Samvirke, 1982 • Fhv. distriktsgartner Willy F. Hansen, 1984 • Civilingeniør A. Kann Rasmussen, 1985 • Anders og Dot Fønss Nielsen, Hjallerup, 1989 • Skovrider Henrik Staun, 1998 • Pernille Olesen, 1999 • Professor Sven-Ingvar Andersson, 2000 • Havearkitekt Jørgen Holm, 2001 • Forfatter Helge V. Qvistorff, 2002 • Statsskovrider Bo Holst-Jørgensen, 2003 • Professor Jørn Palle Schmidt, 2008.

Fonden for Træer og Miljø

Fondens repræsentantskab:

Formand: Prodekan, professor Katherine Richardson Christensen
Fra Dansk Dendrologisk Forening: chefpsykolog Anders Korsgaard Christensen, statsskovrider Niels Juhl Bundgaard Jensen, professor Erik Dahl Kjær, kvalitetschef Hans Erik Lund og universitetslektor, cand.scient. Jette Dahl Møller
Fra Danmarks Naturfredningsforening: skovpolitisk medarb. Nora Skjernaa Hansen
Fra Dansk Planteskoleejerforening: planteskoleleder Torben Leisgaard Jensen
Fra Dansk Skovforening og Skovhistorisk Selskab: advokat Peter de Neergaard
Fra Danske Anlægsgartnermestre: anlægsgartnermester Leif Rasmussen
Fra Danske Landskabsarkitekter: landskabsarkitekt Lone van Deurs
Fra Det Danske Rosenselskab: pensioneret apoteker Jens Riis
Fra Det Kgl. Danske Haveselskab: ingeniør Jørn Bendtz Hansen
Fra Hedeselskabet: regionschef Christian Als
Fra Kommunale Park- og Naturforvaltere: landskabsarkitekt Hans Ove Pedersen
Fra Skov og Landskab, Københavns Universitet: arboretmester Ole Rasmus Byrgesen
Fra Slots- og Ejendomsstyrelsen: slotshavechef, landskabsarkitekt Niels Mellergaard

Enkeltmedlemmer:

Havearkitekt Jørgen Holm
Landskabsarkitekt Tove Hyllested (tidl. C. Asby)
Direktør Niels Riegels
Universitetslektor, cand.scient. Peter Wagner

Forretningsudvalg:

Jette Dahl Møller
Lone van Deurs
Erik Dahl Kjær
Niels Mellergaard

Sekretariatsleder:

Henni Steffensen

Revisor:

Revisionsfirmaet A. Rolf Larsen, statsautoriserede revisorer a.s

Sekretariat:

Bentzonsvej 52, Postboks 92,
2000 Frederiksberg
Telefon: 38 11 32 05
(mandag-torsdag kl. 10-14)
Mail: hennisteffensen@hotmail.com
www.fondenfortraeerogmiljoe.dk
Postgiro: 1 00 46 46
Fondsregister nr. 000233

Fonden for Træer og Miljø
Postboks 92
2000 Frederiksberg
Telefon 38 11 32 05 (mandag-torsdag kl. 10-14)

www.fondenfortraeerogmiljoe.dk